

9.5 ÖKOISKOLA, MINT JÓ GYAKORLAT

KÉRDÉS

- Milyen iskolatípusok vannak ma Magyarországon?
- Mi alapján választanak iskolát a szülők?

Az Ökoiskola Program jó lehetőség arra, hogy az iskolák a környezettudatos szemléletmód, a fenntarthatóságra nevelés célkitűzéseit intézményi szinten valósítsák meg. Tehát a fenntarthatóság pedagógiájának elvei nemcsak a tanításban érvényesülnek, hanem az iskola működtetésében, és az iskolai élet minden területén. Az ökoiskolák jó gyakorlata segítheti a fenntarthatóság szemléletének terjesztését a tanulók, a pedagógus és a helyi közösség körében. (Csenger 2015, Havasi 2001, Kozma 2020, Senses-Ozyurt et al. 2019, Tóthné et al. 2016, Vásárhelyi 2010, <http://www.ofi.hu/okoiskola>, <https://ofi.oh.gov.hu/mi-az-az-okoiskola>, <https://ofi.oh.gov.hu/node/170423>)

Az Ökoiskola címet 2005 óta lehet elnyerni, amelyhez pályázatot kell benyújtaniuk az iskoláknak, és egy meghatározott kritériumrendszernek kell megfelelni minél nagyobb arányban. Háromévente kell a pályázást megismételni. 2012 óta az Örökös Ökoiskola címet is elérhetik az iskolák, amennyiben korábban legalább hat évig már volt Ökoiskola címük, így a harmadik alkalom után lehet az Örökös Ökoiskola címet elnyerni.

Az ökoiskolákkal szembeni alapelvárások:

- A fenntarthatóság pedagógiai elvei minél jobban legyenek jelen az iskola oktató-nevelő tevékenységében
- A fenntarthatóság elvei jelenjenek meg a működtetésben, az étkeztetésben
- A környezettudatosság elvei jelenjenek meg a külső és belső környezetkultúrában
- A vezetés legyen elkötelezett az ökoiskolai értékrendje, céljai iránt
- Az iskolának egyértelmű, jól kommunikált pedagógiai céljai legyenek, amelyekkel tudnak azonosulni a pedagógusok, az iskolai segítő személyzet, a diákok, a szülők, az intézmény fenntartói
- A környezettudatos szemlélet minél inkább legyen jelen a pedagógus és a segítő személyzet tevékenységében is
- Az iskola építsen ki együttműködést a diákokkal, a szülőkkel, a helyi civil szervezetekkel, a helyi szolgáltatókkal
- Az iskola minél több szálon kapcsolódjon a helyi közösséghez, a települése értékeihez

9.7 ábra Az ökoiskola és az örökös ökoiskola logója (<https://www.oktatas.hu/>)

AZ ÖKOISKOLÁK INNOVÁCIÓJA HÁROM SZINTEN JELENHET MEG:

Pedagógiai szinten:

- teret kap a pedagógiai módszerek megújulása
- a lehetőségekhez mérten törekednek külső helyszíni tapasztalatszerzés megvalósítására
- erősödnek az egyes tantárgyak tantárgyközi kapcsolatai
- cselekvésközpontú tudásszerzésre helyezik a hangsúlyt
- aktív tevékenykedtetés a helyi környezetben a helyi környezetért
- konstruktív diák-pedagógus kommunikáció, amely során a tanulók megfogalmazhatják kritikán alapuló véleményüket

Együttműködések, társas kapcsolatok szintjén:

- kooperatív megoldások, csapatmunka minél szélesebb körű alkalmazása
- a szabályok, az alapelvek, a napi elvek a diákokkal közös megállapodásán alapul
- az iskola külső kapcsolatépítése a kölcsönösség elvén alapszik
- az iskola aktív, kezdeményező, kapcsolatépítő tevékenységet folytat

Technikai/gazdasági szinten:

- energiatakarékosság, energiatakarékos technológiák alkalmazása
- takarékosan bánnak a vízzel
- szelektív hulladékgyűjtés széleskörű alkalmazása, a hulladék mennyiségének csökkentése
- az iskola külső-belső környezetének javítása, gazdagítása, igényes, esztétikus kialakítása
- az egészséges étkeztetés feltételeinek a megteremtése

Havas Péter (2001 p.9.) szerint a hazai Ökoiskola Program sikerének elemei az alábbiak:

- „A program fejlesztése kezdődjék kicsiben, reális léptékű projekttel; kezdetben nem kell bevonni valamennyi pedagógust és osztályt.
- A fenntarthatóság pedagógiájával az oktatás javítására és a már meglévő környezeti és állampolgári nevelési folyamatokra kell összpontosítani.

- Legyen mindenki számára világos, mi a célja e törekvéseknek, meg kell tárgyalni és egyeztetni a programot a szülőkkel, pedagógusokkal, az iskolai felnőtt közösséggel (*a nem pedagógusokkal is*), az iskolaszékekkel és az intézményi fenntartókkal – azaz kommunikálni kell a pedagógiai célokat.
- A települést és a helyi közösségeket be kell vonni különféle módon; ki kell fejeződnie a törekvéseknek, mire van szükség és mit kínál az iskola viszonzásul.
- Időről időre fel kell tárnai az önértékelés során, hogy a folyamatban mi működik és mi nem.
- A tantervkészítésbe be kell vonni a könyvtárosokat, helyi környezetvédőket, szociális és családgondozókat, egészségügyi szakembereket, informatikusokat, külső szakértőket.”

Az Ökoiskola cím elérése csak egy mérföldkő a fenntarthatóságra nevelés hosszú folyamatában. Az Örökös Ökoiskola cím elnyerése sem jelenti a munka végeztét, hanem folyamatos elkötelezettséget és példamutató megújulást vár el a pedagógiai módszerekben, a környezetünk értékeinek megőrzésében, az energiatudatosságban.

A fenntarthatóságra nevelést támogató lehetőségek az iskolai környezetben:

- Természetes anyagokból vagy újrahasznosított anyagokból készült külső-belső bútorok
- Olyan közösségi terek kialakítása, amelyen tükröződnek a fenntarthatóságra nevelés elvei, és megjelenítik az eddig elért eredményeket faliújságokon, paravánokon
- Újrahasznosítható anyagok minél szélesebb használata az iskolában
- Szelektív hulladékgyűjtők elhelyezése külső-belső térben
- Fedett kerékpártárolók kialakítása az udvaron
- Iskolakert kialakítása: zöldségek, fűszernövények, gyógynövények, madárbarát kert
- Komposztáló kihelyezése
- Meteorológiai állomás kihelyezése
- Esővízgyűjtő kihelyezése az öntözéshez
- Madáretetők és -itatók kihelyezése

KUTASS!

- Keressenek helyi civil szervezetet, amelynek fontos a környezet-tudatosság, az energiatudatosság!
- Keressenek iskolások környezeti nevelését támogató programokat, kezdeményezéseket!

Számos helyi, országos vagy nemzetközi kezdeményezés van, amelyhez nemcsak ökoiskolák kapcsolódhatnak be:

- Jane Goodall Intézet és a [Rügyek és Gyökerek](#) projekt
- Jane Goodall Intézet és a [Passzold vissza Tesó!](#)
– Mobiltelefonokkal a főemlősökért!
- Jane Goodall Intézet és a [PAPÍR-RE-FORMA 2021](#) projekt
- [Te Szedd!](#) Önkéntesen a tiszta Magyarországért
– országos hulladékgyűjtési akció
- [Vesd Bele Magad!](#) Program
– Fiatalközösségek Magyarországi Szövetsége
- [Okos kert](#) lépésről-lépésre kampány
– Eco-Sensus Közhasznú Nonprofit Kft.
- [MVM Csoport Paksi Atomerőmű tájékoztató kamionja](#)
- [MVM Okosbútor](#) online játék
- [Tekerjünk többen, tekerjünk többet!](#) Autómentes Nap
– Zöldtárs Alapítvány

JELES ZÖLD NAPOK

- Föld napja
- Környezetvédelmi világnap
- Fenntarthatósági témahét
- Európai autómentes hét
- Európai hulladékcsökkentési hét

KÉSZÍTS PROJEKTMUNKÁT!

- Készítsenek kérdőíves megkérdezést a pedagógusok körében az Ökoiskola Programról!
- Mennyire tudnak azonosulni a pedagógusok az ökoiskola célkitűzéseivel?
- Készítsenek ÖKO-faliújságot!

- Mutasson be környezeti neveléshez kapcsolódó algoritmust!
- Hogyan alkalmazható az élménypedagógia a fenntarthatóságra nevelésben?
- Mit jelent a projektmódszer?
- Mik a leggyakoribb jeles zöld napok az iskolákban?